

BRANDSIKKERT BOTILBUD

Evaluering af WP 4

Evaluering af Øvelsesvejledning til korte
øvelser.

**Katastrofe- og
Risikomanageruddannelsen,
Københavns Professionshøjskole**

Forfattere:

Sanne Lehmann, Lektor

Bidragyder:

Nina Blom Andersen, ph.d., Docent

Med støtte fra Trygfonden

2022

TrygFonden

**KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLE**

INDHOLD

OM PROJEKTET BRANDSIKKERT BOTILBUD	5
Formål.....	6
Udførsel og partner involvering	6
Evalueringsmetode.....	8
EVALUERING AF ØVELSERNE.....	12
Øvelserne.....	12
Øvelse 2.....	13
Fremgangsmåde for øvelse	14
Til den øvelsesansvarlige:	15
Evaluering	16
Læring fra øvelsen	19
Øvelse 1.....	19
Fremgangsmåde for øvelse	21
Til den øvelsesansvarlige	21
Evaluering	22
Læring fra øvelsen	23
Øvelse 3.....	23
Fremgangsmåde for øvelse	25
Til den øvelsesansvarlige:	25
Evaluering	25
Læring fra øvelsen	27
Øvelse 6.....	27

Fremgangsmåde for øvelse	28
Hvad er en flugtvej?	29
Til den øvelsesansvarlige	29
Evaluering	29
Læring fra øvelsen	30
INTERVIEW MED ØVELSESANSVARLIG 1 OM IMPLEMENTERING	32
OPSAMLING. METODER, REFLEKSIONER OG RESULTATER.....	35
KONKLUSION.....	37
REFERENCER	38

OM PROJEKTET BRANDSIKKERT BOTILBUD

Beredskabsstyrelsen og Københavns Professionshøjskole har i et for-projekt vist, at borgere i botilbud har en forøget risiko for at opleve brand på op til 6 gange ift. den generelle befolkning. Borgere i botilbud kan have fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse og/eller sociale problemer. Baggrunden for den øgede risiko er særligt betinget af to forhold: Blandt socialt udsatte er 70% daglige rygere, hvilket giver en stor risiko for rygerelaterede brande. Herudover viser rapporten fra Beredskabsstyrelsen og Københavns Professionshøjskole, at andelen af formodet påsatte brande er ca. 3,4 gange større i botilbud end i privat beboelse. Den øgede risiko for brand på bosteder forøges yderligere af, at evakueringshastighed for borgere med fysisk funktionsnedsættelse er væsentligt reduceret (Kuligowski m.fl., 2013). Derudover har interviews med institutionsansatte i DK (i studiet plejehjemsansatte, som vurderes sammenlignelige med ansatte på botilbud) vist, at 40% af personalet ikke har deltaget i evakueringsøvelser de sidste 3 år, at 30% ikke oplever, at nyansatte oplæres i evakuering, og at 30-50% ikke kender deres rolle ved evakuering (Frederiksen og Dederics, 2018).

På denne baggrund er der iværksat et projekt 'Brandsikkert botilbud' som et supplement til det eksisterende projekt 'Brandsikker Bolig' fra TrygFonden. Projektet har overordnet set til formål at forbedre brandsikkerheden for borgere i botilbud. Da det er usikkert, om borgerne i botilbud vil reagere adækvat ved en evt. brand, er fokus i dette projekt på personalets viden og deres evne til at gribe ind på en kvalificeret måde, samt at styrke botilbuddenes planlægning forud for en evt. brand. Projektet fokuserer på at nedbringe risikoen for brand på botilbud (forebyggelse) og på at forbedre håndteringen af en eventuel brand (reaktion).

Projektet er et pilotprojekt, som efterfølgende kan udbredes til botilbud i hele landet. Det forventes desuden, at konceptet efter konkret tilpasning kan udbredes til andre hændelsestyper (oversvømmelse) og/eller andre institutionstyper (fx 'Brandsikker Børnehave', 'Brandsikker Demensafdeling').

Projektet består af 6 arbejds pakker (work packages, WP), hvor WP1 er projektstyring og WP 6 er afrapportering (WP6). Herudover består projektet af 4 andre pakker:

- WP2: Udvikling og evaluering af kursus til ledere af botilbud og arbejdsmiljøgrupper. Kurset inkluderer læring i brand- og brandspredning, men tydeliggør i særlig grad de opgaver, som personalet står overfor ved en brand i et botilbud.
- WP3: Udvikling og evaluering af informationsmateriale 'Beredskabspakke' til botilbud, herunder om sikker rygning, om den typiske brandstifter/situation

ved tilsigtede brande, om brandvæsenets forventning ved brand i botilbud og om forhold, der kan blive kritiske ved brand.

- WP4: Udvikling af øvelseskoncept for botilbud, der tager hensyn til, at øvelser i sig selv ikke skal påvirke borgere med psykisk funktionsnedsættelse og/eller sociale problemer negativt. Der skal således udvikles øvelsesscenarier, der skitserer hensyntagende måder at øve på, men som samtidig øver personalet i deres opgaver. Øvelseskonceptet afprøves med samtidig evaluering af den udarbejdede beredskabsplan med tilhørende action cards.
- WP5: Ovennævnte WPs sammenfattes i et forslag til TrygFonden til at udbrede projektet til landsplan 'Brandsikkert botilbud'. Projektet gennemføres i samarbejde mellem Beredskab Fyn, Katastrofe- og risikomanageruddannelsen, Københavns Professionshøjskole, Beredskabsstyrelsen, et/flere botilbud og kriminalpsykolog Charlotte Kappel.

Formål

Branden på et bosted i Odense i 2015 er et eksempel på dødsbrande på bosteder i Danmark. Den efterfølgende evaluering af branden i Odense viser, at der var flere læringspunkter både for brandvæsnet og for bostedet. Specielt blev det pointeret, at personalet og de driftsansvarlige manglede viden om de pligter, som påhviler dem, og at brandsyn ikke havde den forventede høje kvalitet (Odense Kommune, 2015).

WP 4 omhandler udvikling af øvelsesscenarier, der øver og styrker personalet på et udvalgt bosted i at forebygge og håndtere brand. Øvelserne skitserer måder at øve på, der tager hensyn til, at øvelserne ikke påvirker borgere med psykisk funktionsnedsættelse og/eller sociale problemer negativt, men samtidig øver personalet i deres opgaver. Øvelseskonceptet afprøves med personale på et udvalgt bosted og der udarbejdes en evaluering med henblik på at optimere øvelserne.

Formålet med arbejds pakken er altså at optimere øvelserne og dermed give bostederne et værktøj, der kan være med til at styrke personalets evner til at håndtere pludseligt opståede hændelser. Øvelserne kan herefter bearbejdes til action cards, der udbredes til bosteder for borgere med psykiske og fysiske funktionsnedsættelser.

Denne rapport fokuserer på evaluering af øvelserne ved afprøvning på bostedet Ryttervej i Svendborg med henblik på efterfølgende optimering og udbredelse.

Udførsel og partner involvering

Beredskabsstyrelsen har udarbejdet en række øvelser til den øvelsesansvarlige på bostedet. Formålet er, hurtigt og effektivt, at kunne øve, oplyse og genopfriske personalets kendskab til procedurer og hensigtsmæssig adfærd under pludseligt

opståede hændelser. Øvelserne er af forskellig varighed, men kan alle udføres på mellem 15-30 minutter. Tanken er, at øvelserne kan gennemføres i forlængelse af f.eks. et personalemøde eller blot som enkeltstående øvelser, når behovet melder sig.

Øvelserne kan gennemføres individuelt eller i mindre grupper. Det er den øvelsesansvarlige, der tager øvelsesdeltagerne igennem øvelsen, observerer og giver feedback. Det vigtigste er, at der øves den korrekte og hensigtsmæssige adfærd for de forskellige situationer. Øvelsen afsluttes med en række kontrolspørgsmål.

Beredskabsstyrelsen har udarbejdet følgende øvelser:

- Øvelse 1 – Øvelsesvejledning til Kend dit ABA-anlæg
- Øvelse 2 – Øvelsesvejledning til Gør dig selv til ressourceperson for brandvæsnet
- Øvelse 3 – Øvelsesvejledning til Sikker afsøgning af lokale
- Øvelse 4 – Øvelsesvejledning til Hensigtsmæssig evakuering
- Øvelse 5 – Øvelsesvejledning til Beredskabskuffert
- Øvelse 6 – Øvelsesvejledning til Kontrol af flugtveje
- Øvelse 7 – Øvelsesvejledning til QR-kode løb til nyansatte

Et bosted er udvalgt til at afprøve de udviklede øvelser. Bostedet huser 40 beboere med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. Der er ca. 100 ansatte tilknyttet bostedet heraf 68 fastansatte og resten er ansat som vikarer og handicaphjælpere. Bostedet er et forholdsvist nyt bosted med bygninger fra 2009 og 2014 og det er derfor et relativt 'brandvenligt' bosted med brandafdelinger, brede flugtveje og opdaterede brandmateriel og ABA anlæg. Målgruppen omfatter ansatte og borgere i botilbud. De ansatte på botilbuddene vil blive betragtet som sekundær målgruppe. Det er igennem de ansatte, at brandsikkerheden skal øges, så beboerne, som den primære målgruppe, i sidste ende bliver sikret mod brand. Afprøvning af øvelser på Bostedet betragtes som et pilotprojekt, og erfaringerne skal medvirke til, at projektet udbredes til bosteder på landsplan.

Katastrofe- og risikomanagerafdelingen ved Københavns Professionshøjskole har ansvaret for at evaluere øvelserne og for den skriftlige afrapportering af evalueringen. Evalueringen foregår som en virkningsevaluering, der er en procesbaseret tilgang til effektevaluering, hvor formålet er at undersøge den proces eller mekanisme, der forbinder indsats og resultater (Dahler-Larsen, 2018). Formålet er at få viden om, hvordan øvelserne omsættes, og hvad der kan styrke eller fjerne forhindringer for øvelsernes effekt i relation til afprøvningen på Bostedet. Evalueringsmetoden uddybes i metodeafsnittet nedenfor.

Afprøvning af øvelserne fandt sted 1. december på bostedet. To af medarbejderne fungerede som øvelsesansvarlige (øvelsesansvarlig 1 og 2) og havde til opgave at træne to øvrige ansatte (medarbejder 1 og 2) i øvelserne. De to øvelsesansvarlige har begge deltaget i et forudgående kursus i brandsikkerhed udviklet i forbindelse med projektets

arbejdspakke 3, hvilket er en forudsætning for, at de kan udføre rollen som øvelsesansvarlige. To repræsentanter fra Beredskabsstyrelsen (Beredskab 1 og 2) deltog som ansvarlige for udvikling af øvelserne. De havde til opgave at instruere de øvelsesansvarlige i brugen af øvelserne. Til brug for dagen var der udarbejdet en mappe til bostedet med øvelserne. Beredskabsstyrelsen udvalgte øvelserne 1, 2, 3 og 6 til afprøvning på øvelsesdagen. Der er lavet en mappe med en oversigt til stedet over øvelserne. Det blev aftalt, at Øvelsesansvarlig 1 var ansvarlig for at træne øvelse 1 og 3, og Øvelsesansvarlig 2 var ansvarlig for at træne øvelse 2 og 6. Herudover deltog en repræsentant fra Københavns Professionshøjskole (KP) som observatør med henblik på at evaluere øvelserne og skrive nærværende evalueringsrapport.

Program for dagen:

Kl. 10.30 - Ankomst til bostedet

Kl. 10.30 - 11.30 – Beredskab 1 instruerer de øvelsesansvarlige i brugen af øvelserne og træning af de øvrige ansatte

Kl. 11.30 - 12.30 – afprøvning af øvelserne 2 og 1 med efterfølgende interview af de ansatte og repræsentanter fra beredskabsstyrelsen om resultatet.

Kl. 12.30 – 13.30 - frokost

Kl. 13.30 – 14.30 – afprøvning af øvelserne 3 og 6 med efterfølgende interview af de ansatte og repræsentanter fra beredskabsstyrelsen om resultatet.

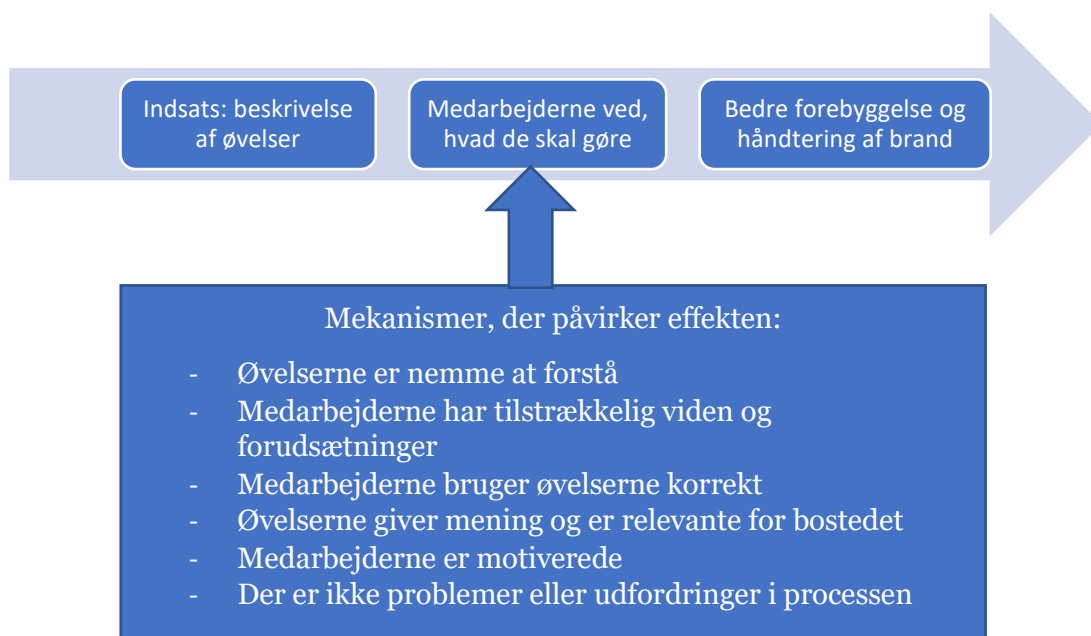
Kl. 14.30 – 15.00 afrunding

Evalueringemetode

Formålet med at afprøve undersøgelsen er, at finde ud af, om øvelser virker efter hensigten med henblik på at optimere øvelserne ved at gøre dem bedre eller ved at fjerne hindringer, der er i vejen for det optimale resultat. Der er altså tale om en virkningsevaluering, hvor der er en interesse i at vide, hvad de øvelsesansvarlige medarbejdere og de medarbejdere, der blev trænet, mener om processen (Dahler-Larsen, 2018). Der er dermed et fokus på deltagerens læring og forandring fra en eksisterende situation til en ønsket situation. Evalueringen forstås således i et processuelt perspektiv, hvor der ikke kun er fokus på resultaterne i form af prædefinerede mål (Jensen, 2020). Evalueringen handler derfor om at stille spørgsmål til, hvordan medarbejderne forstår øvelsen, hvordan de anvender øvelsesmanualen, hvordan de udøver den og hvilke problemer, der forekommer undervejs i denne proces.

For at stille relevante evalueringsspørgsmål opstilles en programteori med projektets formål og forventede udbytte samt de mekanismer der kan tænkes at påvirke dette udbytte (Dahler-Larsen, 2018). I relation til det konkrete projekt er formålet gennem øvelserne at træne medarbejderne på Bostedet i forebyggelse og håndtering af brand. Man håber derigennem at reducere risikoen for fejl og brand og højne beboernes sikkerhed. Det ønskede udbytte er, at medarbejderne har fået nye/bedre forudsætninger i relation til brandsikkerhed. På længere sigt skal øvelserne også

bidrage til forandringer, da de ny kompetencer, medarbejderne har fået gennem projektet, omsættes til forbedret sikkerhedspraksis. Dermed opnås færre brande. Herudover er det nødvendigt at etablere præmisserne for sammenhængen mellem øvelsesvejledningen og resultaterne i form af, at medarbejderne har forstået øvelserne og udført vejledningen korrekt. Det er derfor vigtigt at tænke over, hvilke mekanismer, der sættes i spil for at hjælpe med at omsætte indsatsen til bedre forebyggelse og håndtering af brand på bostedet. Dermed kan man evaluere, om de nødvendige mekanismer blev udløst, så der opnås en positiv effekt på brandsikkerheden. Eller omvendt, om der var hindringer, der bevirkede, at den fulde effekt ikke kunne opnås. Mekanismerne afdækkes ved at stille spørgsmål til medarbejderne efter øvelserne for at finde ud af, hvordan de oplever og forstår øvelsesmanualen, og hvordan de bruger den. Sammenhængen mellem indsats og virkning ser i projektet således ud:

Figur 1. Omsætning af øvelser til bedre forebyggelse og håndtering af brand

Den konkrete dataindsamlingsmetode består i at observere, hvordan de øvelsesansvarlige på Bostedet forstår øvelsesvejledningen og træner medarbejderne. Derefter stilles spørgsmål til denne forståelse og udførelse – både til trænere, medarbejdere og de øvelsesansvarlige fra Beredskabsstyrelsen. Øvelserne skal uddanne og træne medarbejderne ved Bostedet, så de bliver bedre til at forebygge og håndtere brand.

Hensigten med evalueringen er at understøtte øvelsens mål med udgangspunkt i de resultater, der er opnået under øvelsen. Øvelserne har primært læring og samarbejde som mål, da der er tale om at forbedre deltagerne kompetencer som sikkerhedsansvarlige trænere. Derfor opstilles kvalitative indikatorerne for, om målet er nået. Efter hver øvelse gennemføres et kort kvalitativt interview, der har til formål at evaluere indikatorerne for, om øvelserne er gennemført med tilfredsstillende resultater (Beredskabsstyrelsen, 2022).

Beredskabsstyrelsen har udviklet og beskrevet 7 øvelser. På øvelsesdagen blev 4 af disse øvelser trænet med 2 medarbejdere på bostedet, der fungerede som trænere for 2 medarbejder. Hver øvelse blev gennemført efter anvisningerne beskrevet i øvelserne, og der blev fulgt op med interview med alle deltagere efterfølgende. De øvelsesansvarlige blev også spurgt ind til, om øvelserne forløb som det var intenderet i designet. De spørgsmål, der blev stillet til deltagerne, tager udgangspunkt i de mekanismer eller tegn på læring, der er opstillet i figur 1:

- a. Var det let eller svært at forstå og udøve øvelserne?
- b. Føler medarbejderne at de har tilstrækkelig viden og forudsætninger (er de klædt ordentligt på som trænere)?
- c. Bruger medarbejderne øvelserne efter hensigten?
- d. Giver øvelserne mening, og er relevante for bostedet?
- e. Er medarbejderne motiverede for at udføre øvelserne?
- f. Oplever medarbejderne problemer eller udfordringer i processen?
- g. Hvordan kan øvelserne blive bedre?

Udover observation og interview i tilknytning til øvelserne, blev der efter inspiration fra National Øvelsesvejledning (Beredskabsstyrelsen, 2021) lavet et efterfølgende interview med en af de øvelsesansvarlige medarbejdere på Bostedet, Øvelsesansvarlig 1. Formålet med et efterfølgende interview er at spørge ind til de sikkerhedsansvarliges retrospektive meningsskabelse med øvelserne. Herudover spørges ind til, hvordan Bostedet anvender øvelserne i relation til den daglige praksis. Det handler om, hvorvidt der er tid til at afholde øvelser, hvordan øvelser bliver aftalt og tilrettelagt, og hvordan øvelserne passer ind i rammerne på Bostedet herunder ressourcer, medarbejdernes kompetencer og beboersammensætningen.

Interviewet foregik d. 22. december og tager udgangspunkt i følgende spørgsmål:

- a. Hvordan oplever du øvelserne retrospektivt – hvilke tanker har du gjort dig efter øvelsesdagen?
- b. Oplever du at have fået nye og bedre forudsætninger for at forebygge og håndtere brand (ny viden, nye perspektiver, ny forståelse, nye redskaber)?
- c. Hvilke problemer oplever du ift forståelsen eller udførelsen?

- d. Skaber øvelserne positive forandringer og kan de anvendes hos jer på Bostedet.
- e. Hvordan har øvelserne bidraget til ændret praksis og til ændret adfærd ift brandsikkerhed
- f. Hvordan skal øvelserne implementeres i den daglige praksis på Bostedet?
- g. Hvad skal der til for at øvelserne kunne blive bedre

I det efterfølgende evalueres øvelserne og deres effekt på medarbejdernes viden og kompetencer i relation til brandsikkerhed. Øvelserne med instruks, udførsel og efterfølgende samtale evalueres enkeltvis. Resultatet af øvelsesevalueringen præsenteres i rækkefølgen: øvelse 2, øvelse 1, øvelse 3 og øvelse 6. Dernæst præsenteres evalueringsspointerne fra det opfølgende interview med Øvelsesansvarlig 1. Afslutningsvis diskuteres resultaterne læringsmæssigt og metodekritisk.

EVALUERING AF ØVELSERNE

Øvelsesdagen starter med en samtale om, hvad der er sket, efter de to sikkerhedsansvarlige medarbejdere deltog i brandprojektets pilotkursus. Det er tydeligt, at der er kommet et større fokus på brandsikkerhed på Bostedet. De to medarbejdere er blevet mere opmærksomme på brandsikkerheden og brandslukningsmaterialet. Brand er blevet et emne, de to medarbejdere snakker om, og de er meget motiverede for at komme i gang med implementeringen og udarbejdelse af actions cards. Men de snakker også om, at brandsikkerheden forsvinder i den daglige praksis.

'Jeg har fået et andet syn på det med brand... Vi bliver ved med at snakke om det med action cards – men vi har ikke fået dem lavet.... (henvendt til Øvelsesansvarlig 1). Du har ændret retorikken... Så implementeringen er begyndt' (Øvelsesansvarlig 2).

Læringen fra denne samtale er, at brandsikkerhedskurset har sat emnet på dagsordenen, og at de ansatte er meget motiverede for at effektuere de nye erfaringer og kompetencer. Men det er vigtigt at sætte fokus på, at implementeringen skal planlægges og tage hensyn til den daglige praksis på bostedet. Dog er bostedet kommet meget langt i planlægningen.

Øvelserne

Øvelserne er udarbejdet af Beredskabsstyrelsen. De er udarbejdet specielt til bosteder med fysisk og psykisk handicappede. Øvelserne er lavet specifikt til de forhold, der gælder på bostederne, og inkluderer også materiale som eksempelvis iltflasker, der kan stå på beboernes værelser. Ydermere bliver øvelserne udført, så de ikke forstyrrer hverdagen på stedet, så beboerne ikke bliver skræmt. Det vil sig, at det ikke er alle øvelserne, der øves reelt. I stedet gennemgås instrukserne fortrinsvis mundtligt, og hvor det er muligt, uden at forstyrre beboerne unødigt, inkluderes den fysiske planlægning af bostedet i øvelserne.

I det følgende beskrives de forskellige øvelser, der blev gennemført på dagen. Formålet er at evaluere erfaringen fra øvelserne, og at læringen fra øvelserne bidrager til efterfølgende forbedring og tilpasning af øvelserne.

På øvelsesdagen blev øvelse 1, 2, 3 og 6 afprøvet og evalueret. I det følgende bliver resultaterne fra de enkelte øvelser gennemgået og evalueret. Først præsenteres formålet og vejledningen. Dernæst gives instruks af medarbejdere, der har gennemgået de indledende brandsikkerhedskurser. Afslutningsvis gives feedback fra alle tilstedeværende:

Øvelsesansvarlig 1 og Øvelsesansvarlig 2 skiftes til at være instruktører på de fire øvelser, og giver feedback i relation til, hvordan de oplevede at give instruktionen. Som instruktører skal de inden instruktionen læse vejledningen grundigt.

Medarbejder 1 og Medarbejder 2 er de medarbejdere, der deltager i øvelsen. De giver feedback i relation til, hvordan de oplevede at modtage instruksen.

Beredskab 2 og Beredskab 1, har udarbejdet øvelserne og giver feedback i relation til, om øvelserne virkede som forventet. Ved øvelsens start giver Beredskab 2 instrukser om formålet med øvelsen og særlige ting, instruktørerne skal være opmærksom på.

KP: observerer øvelserne og stiller efterfølgende kontrolspørgsmål til de medarbejdere, der har deltaget i øvelsen om, hvorvidt de har forstået formålet. Herudover interviewes de forskellige aktører med udgangspunkt i de spørgsmål, der er henvist til i relation til figur 1. De forskellige deltagers feedback efter øvelserne blev optaget og transskriberet. Evalueringen tager udgangspunkt i denne feedback.

Øvelse 2

Repræsentanterne fra Beredskabsstyrelsen besluttede at starte med øvelse 2 'Gør dig selv til ressourceperson for brandvæsnet', da det er en mere logisk rækkefølge.

Øvelse 2 - Øvelsesvejledning til "Gør dig selv til ressourceperson for brandvæsnet"	
<p>1. Antal personer</p> <p>Øvelsen er beregnet til 1-4 personer</p>	<p>2. Tid</p> <p>Øvelsen tager ca. 30 minutter at gennemføre</p>
<p>3. Formål</p> <p>Formålet med øvelsen er, at øve de ansatte til at agere som brandvæsnetts ressourceperson i tilfælde af en brand eller evakuering. Øvelsen skal forberede ressourcepersonen på, hvilke informationer som er relevante at have klar til brandvæsnet i tilfælde af en brand eller evakuering. Det kan være information om, hvad der er sket, hvor det brænder, om der er savnede personer og at videregive information om adgangsveje og eventuelle særlige farer.</p>	<p>4. Læringsmål</p> <ul style="list-style-type: none"> - At kunne tage imod brandvæsnet ved et evt. kontaktsted - At kunne videregive korrekt, præcis og konkret information til brandvæsnet - At øge kendskabet til, hvilken information brandvæsnet er interesserede i i forbindelse med en brand og/eller evakuering

5. Øvelsesansvarlig	6. Kontrolspørgsmål
<p>Som den øvelsesansvarlige har du til denne øvelse behov for at vide følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Placering af brand- og evakueringsinstruks - Hvilke oplysninger er relevante at oplyse til brandvæsnet ved brand - Kende til arbejdspladsens samlingssted og evt. kontaktsted - Hvilket ansvar man har som ressourceperson <p>Oplys deltagerne om følgende før øvelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Placering af brand- og evakueringsinstruks - Deltagerne skal have læst og forstået brand- og evakueringsinstruksen før øvelsens start - Placering af arbejdspladsens samlingssted. Hvis øvelsesdeltageren ikke kender den, så gå sammen med personen ud og vis samlingsstedet 	<p>Øvelsesdeltageren skal på baggrund af øvelsen kunne besvare følgende kontrolspørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke oplysninger er relevante at overdrage til brandvæsnet? - Hvordan vil du som ressourceperson gøre dig synlig og tilgængelig for brandvæsnet? - Hvor er arbejdspladsens samlingssted? - Hvad er din rolle som ressourceperson?

Fremgangsmåde for øvelse

1. Bed øvelsesdeltager om at iføre sig en gul vest, så brandvæsnet har lettere ved at identificere arbejdspladsens ressourceperson.
2. Find et egnet sted, hvor I kan være i fred (f.eks. et kontor eller tom personalestue).

3. Forklar øvelsesdeltagerne hvad der forventes af en ressourceperson og hvad formålet med en ressourceperson er:
 - a. **En ressourceperson er en person, som kan videregive korrekte og relevante oplysninger til brandvæsnet i forbindelse med hændelser:**
 - i. Hvad der er sket?
 - ii. Hvor det er sket?
 - iii. Om der er tilskadekomne eller savnede personer?
 - iv. Om særlige farer (f.eks. iltflasker).
 - v. Om adgangsveje.
 - b. Formålet er, at brandvæsnet hurtigt kan danne sig et overblik over situationen. Det er derfor også helt okay, at svare 'det ved jeg ikke' på spørgsmål. Brandvæsnet skal nok spørge dig om, hvad de er interesserede i at vide.
 - c. En ressourceperson tager en gul vest på, så brandvæsnet ved ankomst hurtigt kan identificere personen.
4. Bed øvelsesdeltagerne om at scanne QR-koden og se videoen hvor der overleveres information til brandvæsnet i forbindelse med en brand.
5. Lav opsamling og stil hver enkelt øvelsesdeltager kontrolspørgsmålene (se punkt 6 Kontrolspørgsmål på forsiden).
6. Øvelse slut.

Til den øvelsesansvarlige:

Denne øvelse afhænger meget af dialog, og om **den øvelsesansvarliges kendskab til rollen som ressourceperson**. Det er derfor vigtigt, at I er bekendt med rollen som ressourceperson og rollens ansvarsområder. Gør det klart over for øvelsesdeltagerne, at brandvæsnet nok skal spørge ind til de ting, som brandvæsnet har brug for vide. Fortæl, at det som ressourcepersonen er vigtigt, at man siger 'det ved jeg ikke', hvis man er i tvivl om oplysninger.

I kan ikke forvente, at brandvæsnet **har lokalt kendskab til bygningen**. En ressourceperson kan derfor være en stor hjælp for brandvæsnet.

Vær opmærksom på, om de til sidst i øvelsen kan besvare kontrolspørgsmålene tilfredsstillende. Hvis dette ikke er tilfældet, så tal med dem om, hvad de skal vide.

Husk at du altid kan tage fat på det lokale brandvæsen, hvis du har spørgsmål omkring brandsikkerhed.

Evaluering

Det er Øvelsesansvarlig 2, der instruerer øvelsen. Han har indledningsvis nogle spørgsmål til øvelsen der handler om, at det er svært at have et overblik over, hvor mange beboere, der er hjemme. Beredskab 1 siger, at det er meget relevant information. Det skal siges til brandvæsenet ”det ved vi ikke” og så skal de ind i alle rum og lede. Det er vigtigt at sige, hvis der er information, man ikke har. Øvelsesansvarlig 2 inkluderer det i instruktionen og er herudover specifik om specielle farer omkring iltflasker på en af beboernes værelser. Det er aftalt på forhånd, at iltflaskerne skal ud i cykelskuret, hvis der er brand i den afdeling. Øvelsesansvarlig 2 skal bruge noget tid til at sætte sig ind i øvelsen, da de ikke har lavet den før, og han forstår ikke helt præcist, hvordan ressourcepersonen skal agere. Under øvelsen forklarer Øvelsesansvarlig 2, at en af deltagerne skal være ressourceperson. Det er én, der har overskuddet og kan stille sig ud med en gul vest, tage imod brandvæsenet og kan svare på spørgsmål. Overordnet tilgår Øvelsesansvarlig 2 ikke øvelsen så struktureret, da han også selv stiller spørgsmål til oplægget undervejs angående ressourceperson og behovet for action cards og ikke stiller de forslåede kontrolspørgsmål. Men Øvelsesansvarlig 2 spørger deltagerne, om de har nogle spørgsmål, hvilket de ikke umiddelbart har.

Efter øvelsesinstruksen blev deltagerne spurgt ind til, hvad de kan huske og hvad de er blevet instrueret til. De kan godt huske vejledningen og instrukser omkring ressourceperson og den information, brandvæsenet skal have angående antal beboere og personale og eksplosionsfarer. Deltagerne synes, at øvelsesinstruksen var let at forstå. Ydermere giver formålet med øvelsen god mening for dem, da det er vigtigt på et stort bosted at have en person, der har rollen som ressourceperson, hvilket kan mindske forvirringen under brand. Øvelsen fungerede derfor efter hensigten.

Der blev under vejledningen og i den efterfølgende feedback brugt meget tid på at diskutere ressourcepersonen. Det var uklart, hvem der var ressourceperson, og hvordan ressourcepersonen skal agere, og om ressourcepersonen skal instruere de øvrige. Det er ikke klart i øvelsen, hvem der skal være ressourceperson, og om der eksempelvis skal være en i hver afdeling? Skal det være den person, der påtager sig rollen, eller skal det være en person, der på forhånd er udpeget til at varetage rollen? Skal ressourcepersonen skynde sig ud og stille sig klar til at svare på brandvæsenets spørgsmål, eller lige danne sig et overblik først?

Jeg tænker, det der med at hvis alarmen går, og jeg så er ressourceperson, om jeg så som det første tager en vest og stiller mig derud – og så lader andre afsøge. Det er der jeg tænker, om det er min rolle, jeg gør fra starten af – om jeg lige snakker med en kollega, eller hvad jeg gør. Der kan jeg godt være lidt forvirret... Hvis jeg står der ude med en gul vest, så er jeg afhængig af, at mine kollegaer kommer og give mig information.... Og hvis der nu er to i huset, der er ressourcepersoner. Skal vi lige nå at ringe sammen inden, og i den tid

der kan det nå at udvikle sig endnu mere. Eller hvis der kun er en, er det så min rolle, at jeg skal stille mig derud og vente på brandvæsenet. Eller der det først, når jeg ved, at brandvæsenet er der, at jeg skal stille mig derud? (Medarbejder 2).

Det blev yderligere diskuteret, hvorvidt den person skal være fast personale eller vikar, idet der kan ses fordele og ulemper ved begge dele. Det faste personale vil kunne varetage rollen som ressource, da de har et godt kendskab til bostedet. På den anden side, er det også det faste personale, der kender beboerne bedst og kan berolige de beboere, der bliver angste eller forvirrede, hvilket taler for, at det er en vikar der påtager sig rollen.

Det er vigtigt at det er en der kender huset, så det ikke bliver en vikar, der har været her to dage, det ville ikke være, altså... så derfor bliver de fastansatte nød til at træde lidt i karakter i den rolle, men det er ikke fordi du bliver uddannet til at være ressourceperson. Men hvis du ikke føler, du har altså... så skal man vel ikke tage den, eller skal man? (Øvelsesansvarlig 2).

Jeg tænker lidt over, at nu sagde du også det her med, at det er det faste personale, der kender stedet, så tænker jeg, at hvis der hænger en oversigt over stedet med værelsesnumre, så tænker jeg: kunne en vikar så påtage sig rollen fordi det faste personale ofte har en bedre relation og kan skabe mere tryghed. Så kunne der stå en vikar derude ved vejen (Medarbejder 2.)

I relation til ressourcepersonen var der et klart ønske om og behov for, at der blev produceret en plan eller action cards på forhånd, der svarer på: Hvem har opgaven, og hvordan varetages rollen. Øvelsesansvarlig 1 understreger, at de selv må omsætte øvelsen til bostedets forhold: "Det os er os der laver instruksen for, hvordan er det så i vores hverdag".

Det var et forslag fra beredskabet, at ressourcepersonen tager en gul vest på som et tegn til brandvæsenet om, hvem de skal få relevant information af. Det blev diskuteret, hvorvidt det kunne blive et problem på bostedet, at ressourcepersonen påtager sig en gul vest. Det kan blive et problem, at beboere kan blive unødigt bekymret over signalet om gule veste. Ydermere bruger bostedet gule veste i andre sammenhænge, hvis de eksempelvis skal på tur med beboerne. Nogle af beboerne bruger gule veste i det daglige, hvilket kan foranledige brandvæsenet til at tro, at det er en beboer, der er ressourceperson. Der blev snakket om at bruge en anden signalting, og at aftale med brandvæsenet, hvad det kan være. "Det er ikke sikkert, at vesten er verdens bedste ting... det kan også være en gul hat." (Øvelsesansvarlig 1).

Et yderligere bemærkelsespunkt var, at der på nuværende tidspunkt ikke er en oversigt over lejlighedsnumre, så bostedet ikke kan give information til brandvæsenet om, hvem der bor på hvilket værelsesnummer. Det er vigtigt, at der bliver lavet en sådan oversigt, så brandvæsenet bedre kan tilgå det rigtige sted. Yderligere var der en snak om, at bostedet ikke altid kan give et korrekt overblik over, hvem der er hjemme på et givet tidspunkt. Det er vigtigt at understrege, at ressourcepersonen skal informere om dette, og at det er OK ikke at kende alle informationer.

Der var blandt medarbejderne et ønske om at afprøve øvelsen vedrørende ressourcepersonen som en reel øvelse, der kan inkluderes i de øvrige brandøvelser. Fordelen ved dette er, at alle problematikker vil blive tydelige, når man står i det. Det vil også være nemmere at planlægge, hvordan bostedet skal tilgå ressourceperson-problematikken, hvis øvelsen afprøves.

Jeg tænker også, vi skal prøve at afprøve, hvad det vil sige at være ressourceperson, altså ligesom vi gør med vores brandøvelser. Men når vi sidder og snakker om det, så skal vi også være mere skarpe i, at vi skal have en ressourceperson på Bostedet. Det er det her, der er din rolle, det er det her, du skal sige til brandvæsenet. Jeg tror, vi skal gøre det meget konkret.

Aktørerne fra Beredskabsstyrelsen, Beredskab 1 og Beredskab 2, kom med feedback i relation til, hvordan øvelsesvejledningen kan laves om, så den bliver mere klar. Da spørgsmålet om ressourcepersonen fyldte meget i medarbejdernes oplevelse af øvelsen, handler deres overvejelser også mest om det.

Det er klart, at der må gerne være nogle faste til den her rolle, så de ligesom ved, hvad det er. Så man ikke står derude og diskuterer, hvem skal tage teten. Det kan godt gå hen og blive kompliceret, når der er brand, og det skal gå stærkt... Og så tænke vi, at der måske skal uddeles en eller anden form for notepapir eller action card, som I kan sidde og se på undervejs, når I giver instruksen, for ellers bliver det måske også lidt flydende, hvad det er præcis, man skal sige til brandmændene. Og så er der nogle ting i instruksen, som vi nok også skal markere med fed og fremhæve. Særligt det med at 'give information til brandvæsenet. Hvad er det egentlig, der er det centrale, hvad er kernen i det. Det kan godt forsvinde i en relativ lang instruks (Beredskab 1).

Jeg tænker også, at vi skal have en beskrivelse af, hvad en ressourceperson helt kort er ind i øvelsen, så man måske bare kan læse op fra en øvelsesvejledning til øvelsesdeltagerne. Det tror jeg vil gøre at der vil være mere styr på det i samtalen, hvis der er en klar definition.

Så skal vi måske have lavet øvelsesvejledningen om, så den er mere overskuelig, og man bliver inviteret til at følge selve opskriften, så man er sikker på at det bliver præsenteret for deltagerne, hvad formålet er med øvelsen, og hvad man skal tage med derfra. Det tror jeg, vi skal prøve at gøre mere tydeligt... Og så lige til sidst. Der er en masse småting, som er meget individuelt fra botilbud til botilbud. Så det fælles sprog, hvad er det. Hvis vi skal henvise til en bestemt person, skal vi så bruge værelsesnummer eller personens navn. Det er også noget ressourcepersonen skal være klar over, for de ved jo ikke, hvem Jørgen er, så vil de måske gerne vide, det er nr. 15... Ressourcepersonen skal have nogle ting til rådighed. De har action cards, de har en gul vest, og de har også en plan. Sådanne ting skal måske også inkorporeres i øvelsesvejledningen (Beredskab 2).

Læring fra øvelsen

- Det er vigtigt at definere, hvad en ressourceperson skal gøre og bostedet skal udpege nogle ressourcepersoner.
- Der skal være klare instrukser for, hvad ressourcepersonen skal informere brandvæsenet om – evt et action card, og der skal udarbejdes en oversigt over beboernes værelser med angivelse af værelsesnumre.
- Der kan være stedspecifikke problemstillinger. Eksempelvis kan det give problemer at have en gul vest hængende ved ABA anlægget, da gule veste bruges i andre sammenhænge og beboerne kan finde på at låne dem.
- Overvej at lave vejledningen om til en reel øvelse.

Øvelse 1

Øvelse 1 – Øvelsesvejledning til ”Kend dit ABA-anlæg”	
1. Antal personer Øvelsen er beregnet til 1-4 personer	2. Tid Øvelsen tager ca. 45 minutter at gennemføre
3. Formål Formålet med øvelsen er, at styrke personalets evner og kendskab til, hvordan man korrekt betjener ABA-anlægget ved BRAND. Samtidig skal	4. Læringsmål - Styrke evnen til at betjene alarmen BRAND fra ABA-anlæg korrekt

<p>øvelsen være med til at skabe tryghed i håndteringen af jeres ABA-anlægget.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Øve korrekt og hensigtsmæssig adfærd i forbindelse med BRAND
<p>5. Øvelsesansvarlig</p> <p>Som den øvelsesansvarlige har du til denne øvelse behov for at vide følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Placering af ABA-anlæg - Mulige meldinger fra ABA-anlæg - Korrekt adfærd/procedure ved forskellige meldinger - Hvem den driftsansvarlige er, og hvordan denne kontaktes <p>Oplys deltagerne om følgende før øvelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forsøg kun at slukke en brand, hvis du finder det forsvarligt 	<p>6. Kontrolspørgsmål</p> <p>Øvelsesdeltageren skal på baggrund af øvelsen kunne besvare følgende kontrolspørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvor er arbejdspladsens ABA-anlæg placeret? - Hvilke meldinger kan ABA-anlægget afgive? - Hvad er den korrekte adfærd/procedure ved BRAND? - Skal du sætte livet på spil i forbindelse med brand og evakuering? <p>Hvis en øvelsesdeltager har svært ved at besvare et spørgsmål, så tal med personen om, hvad den korrekte procedure eller adfærd er. Lad øvelsesdeltageren besvare spørgsmålet igen.</p>

!OBS!

Da der findes mange forskellige slags ABA-anlæg og producenter af ABA-anlæg, er det vigtigt, at I forud for denne øvelse sætter jeg ind i jeres eget ABA-anlæg, så øvelsen er tilpasset netop jeres ABA-anlæg.

Denne øvelse tager udgangspunkt i alarmen BRAND fra ABA-anlægget. Der øves ikke andre alarmtyper for at mindske forvirringen for øvelsesdeltageren.

Fremgangsmåde for øvelse

1. Bed øvelsesdeltagerne om at lokalisere arbejdspladsens ABA-anlæg. Hvis ikke de er klar over placering, viser den øvelsesansvarlige, hvor ABA-anlægget hænger.
2. Den øvelsesansvarlige forklarer øvelsesdeltagerne om de forskellige alarmer, som ABA-anlægget kan melde (BRAND og FORVARSEL). Denne øvelse fokuserer kun på alarmen BRAND.

3. VED BRAND:
 - a. Branddøre smækker og der foretages intern varsling. På ABA-anlæg aflæses det, hvor det brænder.
 - b. Alarm går direkte til brandvæsnet. Ring 1-1-2 selvom alarmen er gået. I kan have informationer om alarmen, som brandvæsnet er interesserede i.
 - c. Påbegynd evakuering af beboere, som er i fare. Gør kun dette hvis det er hensigtsmæssigt.
 - d. Afvent brandvæsnets ankomst. Ressourceperson melder hvad der er sket:
 - i. Hvad der er sket?
 - ii. Hvor det er sket?
 - iii. Om der er tilskadekomne eller savnede personer?
 - iv. Om særlige farer (f.eks. iltflasker).
 - v. Om adgangsveje.
 - e. Den driftsansvarlige har til ansvar at sørge for, at ABA-anlægget bliver reetableret og sat i SERVICE. Hvem er den driftsansvarlige?
4. Sørg for at alle øvelsesdeltagerne forklarer fremgangsmåden ved BRAND.
5. Saml op på øvelsen i fællesskab (*se punkt 6 på forrige side*).
6. Øvelse slut.

Til den øvelsesansvarlige

Sørg for at øvelsesdeltagerne har en god oplevelse og, at de får øvet den korrekte og hensigtsmæssige adfærd. Vær opmærksom på, om de til sidst i øvelsen kan besvare kontrolspørgsmålene tilfredsstillende. Hvis dette ikke er tilfældet, så tal med dem om hvad de skal vide. Det vigtigste er, at de kender til og kan udføre den korrekte og hensigtsmæssige adfærd.

Husk at du altid kan tage fat på det lokale brandvæsen, hvis du har spørgsmål omkring brandsikkerhed.

Hvis spørgsmålene drejer som arbejdspladsens ABA-anlæg, kan du med fordel tage fat på producenten.

Evaluering

Beredskab 2 indledte med at instruere i øvelsen og den rækkefølge der skal alarmeres og evakueres i, at bostedet skal huske, at ABA anlægget skal sættes i drift igen efter et tjek eller en alarm. Allerede under instruktionen blev det tydeliggjort, at der er et behov for at fastlægge, hvem der skal gøre hvad i relation til ABA anlægget. Det er DOMEA, der er udlejer og dermed også har ansvaret for ABA anlægget, det er brandvæsenet, der kan sætte det i drift igen, men de har lavet en aftale med Øvelsesansvarlig 1 og en medarbejder fra DOMEA om, at de godt selv kan sætte ABA anlægget i drift.

Øvelsesansvarlig 1 var instruktør for denne øvelse og gennemgik gennem øvelsen ved at stille spørgsmål til de deltagende medarbejdere. Dermed blev det glemt at forklare, hvad formålet med øvelsen er, og hvorfor man skal ringe 1-1-2. Adspurgt hvad de kunne huske fra øvelsen, kunne deltagerne da heller ikke sige, hvad formålet med øvelsen var. De kunne derimod huske hele instruksens om alarm, tjek for røgudvikling, redde sig selv først og huske at sætte ABA anlægget i drift igen. De synes instruksens var klar og meningsfuld ”ja, det var til at forstå” (Medarbejder 1). ”For at vende tilbage til ressourcepersonen, så var det egentlig meget specifikt, hvad ressourcepersonen skulle gøre her i denne intro-øvelse. Og det andet, det synes jeg var meget specifikt” (Medarbejder 2)

Selvom deltagerne opfattede instruktionen korrekt, og synes den var klar, så synes Øvelsesansvarlig 1 som instruktør, at det var svært at give instruksens.

For det første plejer jeg at gøre det på en lidt anden måde, så det er svært at forholde sig til det der. For jeg vil gerne sige nogle andre ting og noget mere, faktisk. Og samtidig står der ring 112, selvom alarmen er gået. Hvad faen’ er det egentlig, jeg skal sige der. Jeg sagde det jo bare, men så manglede jeg lige... jeg ville gerne følge instruksens, men jeg manglede ligesom... Jeg synes at det var lidt svært at køre den øvelse, fordi jeg gør det på en anden måde og siger nogle andre ting. Fordi jeg også samtidig fortæller om forvarsel, når jeg laver instruksens her (Øvelsesansvarlig 1).

Det betød, at Øvelsesansvarlig 1 begyndte at stille nogle spørgsmål, som ikke stod i instruksens. Både Øvelsesansvarlig 2 og Øvelsesansvarlig 1 synes, at det giver bedre læring, hvis de stiller spørgsmål til deltagerne fremfor bare at fortælle, hvordan det skal gøres. Derfor kan de bedre lide den måde, Øvelsesansvarlig 1 plejer at tilgå denne øvelse på, idet spørgsmålene inddrager dem, der skal have instruksens. ”Her stod der faktisk, ’hvem er den driftsansvarlige?’ og så tænker jeg, at så skal jeg vel stille jer

spørgsmålet, og I vidste det. men jeg blev også i tvivl om, skal jeg stille spørgsmålet, eller skal jeg fortælle jer det” (Øvelsesansvarlig 1).

Der blev sat spørgsmål ved, om ikke øvelse 1 og 2 skal byttes om igen, da det bliver mere konkret, hvem ressourcepersonen er, når man står ved ABA anlægget, og de forskellige roller kan blive fordelt. Overordnet blev denne øvelse forstået korrekt og var meget tydelig. Der er dog en forbedring i at præcisere formålet med øvelsen, så man forklarer formålet til øvelsesdeltagerne klart og tydeligt, inden man går ud til anlægget. Diskussionen kom derfor til at handle mere om form end om indhold. Det var også feedbacken fra Beredskab 2 og Beredskab 1, at øvelsesvejledningen skal tilpasses de forudsætninger, der er på bostedet i forvejen – eksempelvis viden og brandøvelser. Det vil dog komme til at gå ud over øvelsens generaliserbarhed, og der skal findes en balance her.

Ja, det går op for mig, at det er rigtigt svært at lave øvelsesvejledninger til andre fordi det er øhm.. der ligger nok en masse ting og viden, som er usagt, som ikke er skrevet ned i øvelsesvejledningen, som jeg ikke har været opmærksom på, da det blev udviklet... Og det går op for mig nu, at der ligger nok nogle ting bagved. Jeg kan måske sige, at det jeg havde tænkt, hvordan den skulle laves... og der er det jo igen at øvelsen er udviklet til, at alle skal kunne bruge dem, og det er klart, at der vil være noget der (Beredskab 2).

Jeg er fuldstændig enig. Jeg tror, vi skal gøre øvelserne mere fleksible, så I selv kan rette dem til. De skal komme i et format, hvor de kan rettes til. Og så det her med, at I bruger spørgsmål. Det gjorde I jo egentlig begge to, at I vendte det om. Det fungerer virkelig godt. Det synes jeg er fint. Så er der en form for inddragelse. Det er godt set, at i gjorde det. det kan jeg godt forstå, at I valgte den vej. Så kan man altid give svaret, hvis ikke man kommer derhen (Beredskab 1).

Læring fra øvelsen

- Overvej at slå denne øvelse sammen med første øvelse.
- Overvej, om instruktøren skal stille spørgsmål til deltagerne fremfor bare at vejlede, så medarbejderne bliver inddraget mere.
- Instruktøren skal kunne tilpasse vejledningen til den måde øvelserne udføres på bosteder.
- Er det klart, hvem der har driftsansvaret for ABA anlægget?

Øvelse 3

Øvelse 3 - Øvelsesvejledning til "Sikker afsøgning af lokale"	
<p>1. Antal personer</p> <p>Øvelsen er beregnet til 1-4 personer</p>	<p>2. Tid</p> <p>Øvelsen tager ca. 30 minutter at gennemføre</p>
<p>3. Formål</p> <p>Formålet med øvelsen er at styrke personalets evne til at foretage en sikker afsøgning af et rum, i forbindelse med en brand. Der er fokus på problematikken med, at beboere kan finde på at gemme sig i forbindelse med en brand eller evakuering.</p>	<p>4. Læringsmål</p> <ul style="list-style-type: none"> - Styrke de ansattes evner til at foretage en korrekt og grundig afsøgning af et rum eller en beboers lejlighed i forbindelse med brand og evakuering - Øvelsesdeltageren skal vide, hvad der er vigtigt at være opmærksom på, når man skal åbne en dør i forbindelse med en brand
<p>5. Øvelsesansvarlig</p> <p>Som den øvelsesansvarlige har du til denne øvelse behov for at vide følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvad der er vigtigt i forbindelse med en afsøgning - Hvordan man foretager en sikker kontrol af dør i forbindelse med brand, samt farerne forbundet med dette. 	<p>6. Kontrolspørgsmål</p> <p>Øvelsesdeltageren skal på baggrund af øvelsen kunne besvare følgende kontrolspørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor er det vigtigt at foretage en grundig afsøgning af en beboers værelse i forbindelse med brand eller evakuering? - Hvad er vigtigt at være opmærksom på, når man foretager en afsøgning i forbindelse med en brand? - Hvorfor er det vigtigt at kontrollere en dør i forbindelse med en brand, og hvad skal man være opmærksom på?

Fremgangsmåde for øvelse

1. Find et egnet lokale hvor I kan gennemføre øvelsen uden at blive forstyrret.
2. Den øvelsesansvarlige forklarer øvelsesdeltagerne hvorfor det er vigtigt, at man foretager en grundig afsøgning i forbindelse med en brand, samt hvordan man kontrollerer om en dør kan åbnes.
3. Bed øvelsesdeltagerne om at scanne QR-koden på deres telefon, og se videoen om kontrol af dør samt sikker afsøgning af et lokale.
4. Tal i fællesskab om, hvad der er vigtigt at være opmærksom på når I skal afsøge et rum, hvor der potentielt kan være en beboer som gemmer sig.
5. Bed øvelsesdeltagerne om at inddrage deres kendskab til beboerne. Spørg om de kan forestille sig, at en af jeres beboere gemmer sig i forbindelse med en brand eller evakuering.
6. Bed øvelsesdeltagerne om, at foretage en kontrol af en dør (kontrollér om der siver røg fra døren). Gør øvelsesdeltagerne opmærksomme på, at de aldrig skal åbne en dør hvis de er i tvivl om deres egen sikkerhed.
7. Orientér jer i lokalet. Er der steder, hvor en beboer ville kunne gemme sig, og hvor man potentielt ville kunne overse dem i en kritisk situation. Tal om, hvilke steder I skal være særlige opmærksomme på i forbindelse med en afsøgning under en krisesituation.
8. Saml i fællesskab op på øvelsen ved at stille øvelsesdeltagerne kontrolspørgsmålene.
9. Øvelse slut.

Til den øvelsesansvarlige:

Husk at du altid kan tage fat på det lokale brandvæsen, hvis du har spørgsmål omkring brandsikkerhed.

!OBS!

Forklar øvelsesdeltagerne, at de udelukkende skal åbne en dør i forbindelse med brand hvis de er trygge ved det. De skal ikke sætte deres egen sikkerhed på spil. Hvis de mistænker, at det brænder på den anden side af døren, skal døren holdes lukket.

Kontrollér altid om der siver røg fra døren.

Evaluering

Øvelse 3 er ikke bare dialogbaseret. Den adskiller sig fra de øvrige, da man her skal lave øvelsen fysisk og afsøge et rum. Herudover skal deltagerne se en video, med inspiration til afsøgning af rum. Det gøres via en QR kode, som dog ikke er udviklet på øvelsesdagen, men Beredskab 2 viser deltagerne en video før øvelsen. Han understreger også, at det er vigtigt ikke at sætte sit liv i spil for at redde en beboer. Personalets sikkerhed er øverste prioritet. Inden øvelsen er der en kort dialog om røgudvikling og hvad man skal gøre. På bostedet vil man kunne gå til havedøren og kontrollere, om der er røg. Det vil sige, at øvelsen skal tilpasses denne mulighed. Øvelsesansvarlig 1 er usikker på, om man skal sidde bag døren eller på siden af døren i tilfælde af, at den

åbner sig. Der udtrykkes et ønske om, at være to til øvelsen, så den ene kan stå udenfor døren og berolige. Det bliver diskuteret, hvad man skal gøre, hvis beboeren ikke vil ud af lejligheden eller går i panik. De er enige om, at man i så fald må bruge magtanvendelse og eventuelt slå beboeren bevidstløs – og hvis det ikke lykkes, så skal de redde dig selv ud. Øvelsesansvarlig 1 giver udtryk for, at øvelsen giver god mening for dem: ”Folk vil gemme sig – helt sikkert”. Øvelsesansvarlig 1 giver også udtryk for, at øvelsen gav rigtig god mening i forhold til at instruere de andre. Det fungerede også godt, at Øvelsesansvarlig 2 rent faktisk gemte sig, så de skulle finde ham på værelset.

100 gange nemmere med denne her end den anden. Jeg synes, den var meget ligetil. Det der med at man skulle vise den der video, det synes jeg egentlig også fungerede godt. Jeg har ikke så meget andet at sige, jeg synes den fungerede. Den var et nem at gå til. Og vi har ikke gjort sådan her før. Vi plejer ikke at gå ind og afsøge et rum på denne her måde... Men det der med at man faktisk også kunne gemme sig. Det synes jeg er ret interessant. Det kunne man godt gøre. Så det var meget godt Øvelsesansvarlig 2 løb i forvejen, synes jeg. Altså det gjorde det mere levende (Øvelsesansvarlig 1).

Øvelsesansvarlig 1 forklarer, at formålet med øvelsen er, hvordan vi kan hjælpe bedst muligt uden at sætte eget liv på spil, tjekke døren, være sikre på, at beboeren ikke gemmer sig. Øvelsesansvarlig 1 viser deltagerne videoen. Øvelsesansvarlig 1 supplerer forklaringen med egne ord. Herefter går alle til lejligheden, der er fundet til formålet, og udfører øvelsen. Øvelsesansvarlig 1 slutter af med kontrolspørgsmål, og stiller også spørgsmål, der er specifikke for bostedet: ”Hvis nu det var (navn på beboer), hvor kunne han så finde på at gemme sig?”.

De deltagende medarbejdere svarer fint og rigtigt på kontrolspørgsmålene og de synes, at instruksen er let at forstå, og at de har tilpas forhåndsviden. De er især glade for at se videoen, der gav inspiration til, hvor man skulle lede efter beboerne.

Jeg synes egentlig den der video der, den giver meget sådan aha. Det der med at man kigger bag gardinerne og sådan noget. Det havde jeg måske ikke lige tænkt, hvis ikke jeg havde set den. så kunne det godt være at jeg ikke lige var gået over det hele. 'hvor kan de gemme sig – under en stol eller på en stol' (Medarbejder 2).

Herudover handler dialogen om, hvorfor beboerne gemmer sig og hvordan de forskellige beboere kunne tænkes at agere under en alarm eller røgudvikling, og hvilke scenarier, det er nødvendigt at tænke igennem. De kommer med forskellige eksempler på beboere, der vil handle forskelligt. Det kan være de handler på røgudvikling, eller fordi de bliver angst. Eksempelvis siger Medarbejder 1: ”Psyken også, eksempelvis inde

ved (navn på beboer) – hun kan jo gå fuldstændig amok. Vi skal have hende med ud”. Medarbejderne stiller også spørgsmål til, hvad de skal gøre med beboere, der ikke selv kan komme ud. Skal de eksempelvis trække beboeren ud på en dyne, eller hvad skal man gøre, hvis beboeren er afhængig af kørestol? De understreger, at det er en god forhåndsviden at have inden man går ind. Overordnet mangler de instrukser for, hvad de skal gøre med de forskellige typer af beboere, når de er fundet.

Ja, det var også derfor jeg sagde, 'I skal lige forestille jer, at han kan gå ham der'. I skal lige forestille jer, at hvis det var en, der skulle over i en kørestol eller noget andet, hvor meget tid har vi? Der er jo også noget med, hvor meget har du egentlig set den beboer ud ift beboerens handicap (Øvelsesansvarlig 1).

Beredskab 1 og Beredskab 2s feedback på øvelsen handler om, at det er tydeligt at se, at det er nemmere at forstå og gå til øvelser, der er konkrete og praktiske. Beredskab 2 supplerer med, at der også er en øvelsesvejledning, der handler om hensigtsmæssig evakuering, og hvad man gør med beboeren.

Rent øvelsesmæssigt er den lettere at gå til end de andre. Denne er nem at forholde sig til at gå ind og afsøge et rum, end at skulle forestille sig, at brandsystemet melder en brand. Allerede der er det jo nemmere at forholde sig til. Så har I noget baggrundsviden, der gør at I ved det med døren... Ja, det var det. I var gode til det, og godt at I også fik sådan en aha oplevelse ud af det (Beredskab 2).

Læring fra øvelsen

- Øvelsen giver god mening for medarbejderne, da flere af beboerne kan finde på at gemme sig, hvis alarmen lyder.
- Konkrete praktiske øvelser virker bedre end vejledninger.
- Videoen fungerer godt, da det giver inspiration til, hvor medarbejderne skal lede.
- Vigtigt at være opmærksom på, at beboerne vil reagere på forskellige måder. Nogle vil gå i panik, andre vil gemme sig.
- Medarbejder manglede information om, hvad de skal gøre, hvis beboerne ikke vil ud, eller ikke selv kan komme ud. Derfor vil det være godt at kombinere denne øvelse med øvelsen om hensigtsmæssig evakuering.
- Forbedring af forklaring af øvelsen med hensyn til røgudvikling og håndteringen af det.

Øvelse 6

Øvelse 6 - Øvelsesvejledning til ”Kontrol af flugtveje”	
<p>1. Antal personer</p> <p>Øvelsen er beregnet til 1-4 personer</p>	<p>2. Tid</p> <p>Øvelsen tager ca. 30 minutter at gennemføre</p>
<p>3. Formål</p> <p>Formålet er at øve øvelsesdeltagerens kendskab til arbejdspladsens flugtveje, samt at sikre at disse er ryddede og tilgængelige så der altid er fri passage.</p>	<p>4. Læringsmål</p> <p>Styrke øvelsesdeltagerens kendskab til arbejdspladsens flugtveje, samt vigtigheden af at disse er ryddede og tilgængelige.</p>
<p>5. Øvelsesansvarlig</p> <p>Som den øvelsesansvarlige har du til denne øvelse behov for at vide følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Placering af alle arbejdspladsens flugtveje - Kende arbejdspladsens planoversigt - Kende til flugtvejes funktion og anvendelse - Har arbejdspladsen fået skriftlige tilladelser fra brandvæsnet i forhold til placering af inventar i flugtvejsarealer eller lignende? 	<p>6. Kontrolspørgsmål</p> <p>Øvelsesdeltageren skal på baggrund af øvelsen kunne besvare følgende kontrolspørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvad er en flugtvej og hvad er dens formål? - Hvad skal du gøre, hvis du kommer forbi en flugtvej som er spærret? - Hvem kan give tilladelse til at der opstilles inventar i et flugtvejsareal?

Fremgangsmåde for øvelse

1. Start øvelsen med at forklare øvelsesdeltagerne hvad flugtveje er, hvilken funktion de har, og hvorfor det er vigtigt, at de er ryddelige og tilgængelige.
2. Vis øvelsesdeltagerne en oversigtsplan over arbejdspladsen, som også viser alle flugtveje.
3. Når øvelsesdeltagerne har lokaliseret flugtvejene, går I i en samlet flok rundt på arbejdspladsen for at kigge nærmere på alle flugtveje.
4. Kontrollér i fællesskab med øvelsesdeltagerne om flugtvejene er ryddelige og tilgængelige. Dette gælder på begge sider af en flugtvej (står der f.eks. cykler ude foran døren?). Hvis ikke flugtvejene er ryddede, så sørg for at de bliver det.

5. Tal om hvorfor det er vigtigt at vide flugtvejenes placering, samt at disse er ryddede og tilgængelige
6. Saml op på øvelsen ved at spørge øvelsesdeltagerne om kontrolspørgsmålene
7. Spørg øvelsesdeltagerne om de har nogle spørgsmål. Besvar dem efter bedste evne. Hvis ikke du kender svaret, så kontakt dit lokale redningsberedskab og spørg dem til råds, og giv øvelsesdeltageren svaret på et senere tidspunkt.
8. Øvelse slut

Hvad er en flugtvej?

En flugtvej kan være udgange, gangarealer, flugtvejsgange og flugtvejstrapper, der skal være med til at sikre at personer kan forlade bygningen på sikker vis.

Til den øvelsesansvarlige

Husk at du altid kan tage fat på det lokale brandvæsen, hvis du har spørgsmål omkring brandsikkerhed.

Vær opmærksom på, om øvelsesdeltagerne til sidst i øvelsen kan besvare kontrolspørgsmålene tilfredsstillende. Hvis dette ikke er tilfældet, så tal med dem om, hvad de skal vide.

Evaluering

Øvelse 6 'kontrol af flugtveje' er igen en praktisk øvelse. Inden øvelsen starter, bliver det foreslået, at planen over husets brandudstyr, branddøre og flugtveje skal med i øvelsen og at øvelsen kan integreres med øvelser omhandlende brandudstyr og brandbekæmpelse. Det var denne gang Øvelsesansvarlig 2, der var instruktør, og han starter med at forklare deltagerne, at formålet er at gå en tur og forklare flugtveje og fjerne ting, så man træner i at være opmærksom på det. Herefter går gruppen rundt i huset og snakker om branddøre, flugtveje og blokering af flugtveje. Der er overordnet ikke problemer, hvilket afspejler, at det er et emne, bostedet allerede har øvet, og de er meget obs på at flugtvejene er ryddet, og Øvelsesansvarlig 1 har været i kontakt med beredskabet angående regler. Aktuelt var bostedet meget opmærksomme på, at der ikke stod julepynt og nisser i gangene, da flugtvejene skal være ryddet. Alligevel er der et rum, hvor det viser sig, at flugtvejen er blokeret, hvilket faktisk gør øvelsen mere meningsfuld for deltagerne:

nu er det jo bare nemt, fordi vi har det ret luksusagtigt, for at være ærlig. Og alligevel så finder vi så en dør, der er blokeret. Men det tænker jeg, at det er jo egentlig meget godt, for det kunne vi også gøre i en øvelse. Så kunne man gå en tur med nye medarbejdere, der ikke kender huset... og så kunne man lige skubbe et bord eller en lænestol ud foran, bare for at se om de ville... nå så kunne man sige, 'er det en god ide, denne her elkørestol?', og så kunne man sige 'nå nej', så får man en aha oplevelse, og så kunne man lige være med til at flytte stolen

(Øvelsesansvarlig 2).

Øvelsen var nem at forstå både for Øvelsesansvarlig 2, der instruerede og Medarbejder 1 og Medarbejder 2, der modtog instruktion. Deltagerne havde ingen problemer med at svare på kontrolspørgsmålene. Der var lidt tvivl i relation til, om man kunne få lov til at blokere en flugtvej. Der blev også klart af dialogen, at der var behov for en præcisering af, hvad der er flugtveje. At døre eksempelvis ikke altid er en flugtvej. Derfor må der i nogle tilfælde gerne stå en sofa og i andre ikke, og beboerne må gerne stille en lænestol foran deres terrassedør. Beredskab 1 og Beredskab 2 pointerede i deres feedback behovet for en bedre definition af flugtveje, flugtarealer og nødudgange. De havde i øvrigt følgende feedback til øvelsen:

Jeg synes det var en god... det er et dejligt hus det her. Det er en fin måde at vise nye medarbejdere huset og forklare det med brandsektioner. Jeg tror vi skal skrive bedre ind, hvad man kan bruge de her brandsektioner til ifm brand. Det at man kan evakuere ud på den anden side af branddøren, at den ligesom begrænser branden. Det skal vi have skrevet bedre ind i selve øvelsesvejledningen. Det er sådan en funktion ... andet end at de bare lukker. Det kan være rart for personalet at vide, at den egentlig holder branden inde i 30 eller 60 minutter. Så det tror jeg, at vi skal have skrevet bedre ind. Og så det her brandudstyr, det tror jeg også at vi skal skrive bedre ind. At man lige får lov at løfte den, sådan en pulverslukker. Lige mærke, hvor tung er den. Det vil gi øvelsen sådan lidt mere indlevelse (Beredskab 2).

Det kunne være fint med en snak om, hvem har ansvaret, og hvad er det for nogle dilemmaer, der kan opstå. For der kan meget vel være noget med praktik og en hverdag overfor noget lovgivning. Og er der nogle beboere, der lige pludselig stiller et stativ ud, og er det så en vikar, der skal påtale det overfor beboeren? Hvad for nogle konflikter, kan opstå? I al fald at man får talt om det undervejs, hvem skal så gøre det, hvem skal sige det, er det vikaren eller er det fast personale (Beredskab 1).

Læring fra øvelsen

- Øvelsen giver mening, da den er praktisk. Det vil give endnu bedre mening for medarbejderne, hvis der er skubbet en sofa hen foran en nødudgang eller sat en anden 'fælde', som medarbejderne skal opdage på turen rundt i huset.
- Formålet med branddøre og brandsektioner skal gøres klart, og der er behov for en bedre definition af flugtveje, flugtarealer og nødudgange.
- Bostedets plan over brandudstyr, branddøre og flugtveje skal vedhæftes øvelsen.

- Øvelsen kan med fordel integreres med øvelser omhandlende brandudstyr og brandbekæmpelse, da det giver god mening også at se brandudstyret, når man alligevel skal rundt i huset.

INTERVIEW MED ØVELSESANSVARLIG 1 OM IMPLEMENTERING

Denne del af rapporten tager udgangspunkt i et online interview med Øvelsesansvarlig 1. Formålet er at høre om, hvilke overvejelser og refleksioner, hun har foretaget i relation til øvelserne efter øvelsesdagen. Interviewet har også til formål at vurdere, hvordan øvelserne passer ind i den daglige praksis på Bostedet og den generelle status for implementering af brandøvelser: Øvelsesansvarlig 1 er den person på Bostedet, der sammen med lederen er ansvarlig for at implementere brandsikring og øvelser på Bostedet. Hun har deltaget i Beredskabsstyrelsens brandkursus og øvrige tilbud. Ifølge Øvelsesansvarlig 1, har deltagelsen i kursus om brandsikkerhed givet Bostedet en øget bevidsthed og opmærksomhed. Det har også betydet, at de har stor fokus på at flytte møbler, erstatte levende lys med LED og aktuelt at fjerne den julepynt fra gangene, der ellers har været tradition for.

Overordnet har øvelsesansvar 1 gode tilbagemeldinger i relation til øvelserne og mener, at de passer godt ind i bostedets hverdag, og at de er konstrueret på en måde, så de ved, hvad de skal gøre.

Jeg synes jo øvelser den var rigtig, rigtig gode. Generelt set synes jeg øvelserne er gode og få med ind i en hverdag. Hvordan er det lige vi får husket? Hvordan er det, vi skal gøre, hvis nu der opstår brand der? (Øvelsesansvarlig 1).

Efter afprøvning af øvelserne har Øvelsesansvarlig 1 afprøvet det nogle af øvelserne og justeret lidt i sin praksis i forhold til de overvejelser, hun har gjort efter øvelserne og efter diskussionerne på brandkurset. Hun har blandt andet lavet brandøvelser i mindre teams, end tidligere. Hvor hun tidligere har haft 14 medarbejdere med på øvelsen, har hun nu 6-7 medarbejdere med, hvilket fungerer bedre. Hun har også overvejelser om, hvad hun fortæller medarbejderne, og ændret på, hvad hun siger.

Ja, hvad skal man for eksempel ikke sige? I hvert fald ikke, at brandvæsenet fremme i løbet af 3 til 5 minutter, selvom vi ligger tæt på? Nej, og det har jeg haft en vane med at sige. Og det skal vi jo ikke sige. For hvis Brandvæsenet er ude til et skolebrand eller et eller andet, så skal vi jo vente på dem, der kommer fra ringe eller Odense. Så jeg siger ikke noget. Jeg siger, brandvæsenet ligger tæt på... men jeg siger ikke, at de er her i løbet af 3 til 5 minutter. Ikke mere (Øvelsesansvarlig 1).

Et par dage efter øvelsesdagen afprøvede Øvelsesansvarlig 1 øvelsen med at afsøge et rum. Den har ikke været øvet med medarbejderne tidligere og de har ikke talt om emnet før. Hun vurderer, at det er en god øvelse, da den er konkret og motiverer medarbejderne. Medarbejderne har modtaget øvelserne godt, og er meget motiveret og stiller gode spørgsmål til øvelserne, og hvorfor det nu skal laves om på øvelsespraksis.

Dem vi havde med, de synes jo også var lidt interessant, og de kom med alle de idéer til, hvor man egentlig kan gemmer sig henne, og hvad vi forestiller os om vores beboere.

Øvelserne har altså overordnet fungeret godt. Øvelsesansvarlig 1 har dog haft behov for at tilpasse øvelserne, så det hun siger passer bedre til den måde, hun gerne selv vil vejlede på. ”Der kan være noget, der netop skal tilpasses... Præcis hvad giver mening, når du står og skal forklare det”. Hun var også lidt i tvivl om, hvor meget, der skal siges og ikke siges til medarbejderne. Der er altså behov for at øvelserne kan tilpasses og være fleksible, så det passer til situationen og den enkelte øvelsesansvarlige. Hun har også haft overvejelser over, hvordan hun rent praktisk skal nå at udføre øvelserne med over 100 medarbejdere i mindre teams to gange om året.

Der er jo mange der skal igennem. Så, hvordan hænger det sammen eller kan det give sig? Altså, vi gør i hvert fald et stort forsøg på, at vi gør det på deres mødedag. Og vi gør det i foråret og i efteråret. Så det ligger fast i kalenderen. Så noterer vi selvfølgelig datoen ned, hvornår de sidst har været igennem, hvis der er nogle, der har været syge, eller der er nogle, der lige er startet med nye medarbejdere. Der kan godt gå lang tid, før vi får dem igennem. Der kan jo godt gå et halvt år (Øvelsesansvarlig 1)

Som det fremgår af citatet, er Bostedet generelt meget ansvarlige i forhold til implementering af øvelser og vedligehold af brandudstyr. Derfor har øvelserne også bekræftet den øvelsesansvarlige i, at de har en god praksis i forvejen. ”Vi har egentlig ret godt styr på de fleste ting, også hvis vi nu skal evakueres og alle de her ting. Det er egentligt nedskrevet”. Men samtidig er det svært at nå det hele i en presset hverdag med mange medarbejdere.: ”Det kan jeg da godt se min kalender, vi skal nå. Det er jo også derfor jeg skulle have en mere med. Det er derfor øvelsesansvarlig 2 skal læres op i det, for jeg kan ikke nå det (øvelsesansvarlig 1)”. Bostedet vil eksempelvis gerne gøre mere ud af at lave action cards. Det vil hjælpe dem med hurtigt at få et overblik over hvem, der skal gøre hvad i hvilke situationer. Med action cards vil det være muligt at undgå noget af den tvivl, der var i evalueringen af øvelserne om, hvem der er ressourceperson, og hvilken type medarbejdere, der har opgaven og ansvaret.

Hvilken opgave har man i situationen ikke? Der er jo mange medarbejdere på arbejde af gangen. Det hjælper ikke noget, hvis alle render rundt med hovedet under armen. Altså hvilke action cards skal

der være, og hvad skal der stå på dem helt præcis? Vi har fået en model fra kurset, og den skal jo tilpasses Bostedet. Det handler også om at finde ud af, hvad er så det rigtige at gøre... Brænder det om natten eller om aftenen ... Ja, så vi skal lave sådan en god plan for, at der er en, der tager teten. Ja og hvem det egentlig er.

Interviewet med Øvelsesansvarlig 1 har sat øvelserne i perspektiv til den konkrete praksis på Bostedet. Opsamlende har øvelserne været gode til at give Bostedet et konkret værktøj og sprog at tage udgangspunkt i. Øvelserne har fungeret i praksis og medarbejderne har været motiverede. Der har dog været behov for at tilpasse øvelserne så de giver mening for den ansvarlige og for Bostedets sammensætning af beboere og medarbejdere. Der er behov for at Bostedet selv konkretiserer øvelserne i relation til bestemte situationer, medarbejdernes ansvar og beboere. Det er dog svært at finde tid til det i en presset hverdag. Planlægningen i forhold til at implementere øvelserne, så alle medarbejderne bliver trænet to gange om året, viser sig også at være en stor opgave for Bostedet.

Læring:

- Øvelserne er et godt konkret værktøj til at skabe bevidsthed om brand.
- Øvelserne er motiverende for medarbejderne
- Øvelserne kan blive endnu mere konkrete i forhold til, hvad der skal siges og ikke siges.
- Øvelserne skal kunne tilpasses, så de giver mening for den øvelsesansvarlige og Bostedet
- Øvelserne er svære at gennemføre i en travl hverdag, og der kan eventuelt udarbejdes en plan for, hvordan Bostedet skal implementere øvelserne med anvisninger på, hvor mange medarbejdere, der skal være i et team, hvor mange øvelser der skal trænes hver gang, og hvor mange øvelsesansvarlige Bostedet ideelt set skal have.

OPSAMLING. METODER, REFLEKSIONER OG RESULTATER

Dette afsnit vurderer metoden i forhold til de opnåede resultater. Formålet med evalueringen er at afprøve øvelser udviklet til bosteder med fysisk og psykisk handicappede med henblik på at optimere dem. Øvelserne er blevet afprøvet med deltagere fra et udvalgt bosted og herefter evalueret gennem spørgsmål til, hvad deltagere fra henholdsvis bostedet og Beredskabsstyrelsen mener om processerne. Forud er opstillet begrundede mekanismer, der påvirker effekten af læringen såsom meningsskabelse, forståelse, forhåndsviden og motivation. Der er yderligere foretaget et interview med en deltager og øvelsesansvarlig fra bostedet med henblik på at vurdere øvelsernes praktiske anvendelse og implementering. Det vurderes, at metoden førte til rigtig gode refleksioner over anvendeligheden af øvelserne for både medarbejderne og deltagerne fra Beredskabsstyrelsen. Det har ført til en række konkrete ændringsforslag. Det har overordnet vist sig at være formålstjenstligt at forankre øvelserne i en praktisk virkelighed, og det processuelle forløb har givet anledning til gode refleksioner. I konklusionen opsamles de konkrete læringspointer.

Der er dog flere metodemæssige forhold, der skal tages i betragtning. Evalueringen foregik over en enkelt dag. Der var derfor ikke tid til at afprøve alle øvelserne, og øvelserne blev afprøvet med udvalgte medarbejdere under andre forhold end under en almindelig træningssituation, hvor der typisk vil være flere medarbejdere med til øvelserne. Afprøvningen har derfor eksperimenterende karakter, hvilket passer godt med det et lærings- og optimeringsformål. Dog skal øvelserne tænkes ind i en dagligdag på bostedet.

Der er visse begrænsninger vedrørende generalisering af resultaterne, der især har at gøre med det udvalgte bosted. Bostedet har forud for øvelserne en rigtig god praksis med at træne brandøvelser og ledelsen er meget bevidst om vigtigheden af brandøvelser. Der er derfor både god viden og praksis på bostedet. De øvelsesansvarlige har også deltaget i det forudgående brandøvelseskursus. Bostedet er yderligere relativt nyt med gode brand- og flugtveje. Bebyggelsen er kun i en etage, hvilket også har betydning for evakuering. Bostedet er indrettet i forskellige afdelinger, hvor beboerne har deres værelser, der er mange fællesarealer og brede gange. Bostedet er opdateret hvad angår brandsikkerhed med branddøre, brandslukningsmateriale og ABA anlæg. Yderligere er der ingen af beboerne, der ryger, hvilket er en af de største trusler for brandsikkerheden. Bostedet som case vurderes derfor at være en god case, og viden om brand vurderes at være høj og kompleksiteten i forhold til de fysiske forhold lille i forhold til andre bosteder. Det er forhold, der skal medtænkes, når der udarbejdes optimerede vejledninger. Dog kan der med udgangspunkt i Flyvbjerg (2006) argumenteres for, at der er tale om en succesfuld case, der tillader generaliseringer som hvis der er problemer i forhold til forståelsen eller meningsskabelsen ved det udvalgte

bosted, så vil der sandsynligvis også være problemer ved bosteder med større udfordringer'. Eksempelvis er det muligt at antage, at når der er problemer med at nå at udføre øvelserne i en travl dagligdag på et bosted, der er meget bevidste om brandsikkerhed og har en god øvelsespraksis, så vil de problemer også opstå på bosteder med mindre fokus på brandsikkerheden.

KONKLUSION

Denne rapport evaluerer Beredskabsstyrelsens brandøvelser, der er udarbejdet til at blive anvendt på bosteder med psykisk og fysisk handicappede. Øvelseskonceptet er blevet afprøvet på et bosted, hvilket har været en rigtig god erfaring for alle parterne i projektet. Øvelserne har være gode og motiverende, men viser også, at det er svært at planlægge øvelser uden kontekst. Der er et klart potentiale for at give øvelserne mere liv og mening. Det handler ikke blot om at tilpasse teksten på øvelserne, men også om at øvelserne tilpasses instruktørerne, de ansatte og bostedets praktik. Opsamlende har evalueringen af øvelseskonceptet ført til følgende læringspunkter:

- Øvelserne skal være et værktøj, der informerer instruktørerne kort og præcist. Udførelsen af instruktionen skal derimod kunne tilpasses af instruktøren, så instruksenen opleves meningsfuldt at give.
- Visse begreber kan være indforstået f.eks. 'ressourceperson' og 'flugtvej' og derfor skabe uklarhed. Sådanne definitioner skal præciseres.
- Praktiske øvelser og video giver bedre mening end vejledninger.
- Det vil give god mening at integrere flere af øvelserne – f.eks. kan øvelsen omhandlende 'afsøgning af lokale' sammenlægges med øvelsen 'hensigtsmæssig evakuering', og når flugtveje inspiceres, vil det være formålstjenligt også at afprøve brandudstyr og tale om farlige stoffer på bostedet.
- Overvej hvordan øvelserne bedst muligt motiverer medarbejderne. Skal instruktørerne f.eks. stille spørgsmål for at inddrage medarbejderne mere.
- Øvelserne skal tage hensyn til bostedets plan over brandudstyr, branddøre, flugtveje, værelseplan, vagtplaner og beboere, der kan være særligt problematiske i tilfælde af brand.
- Bostedet skal lave en plan for, hvem der har ansvar i tilfælde af brand. Der skal udarbejdes Action Cards.
- Overvej hvordan medarbejderne kan motiveres til tage ejerskab af øvelserne – og hvordan øvelserne skal implementeres i praksis, så de er lette at gå til.
- I relation til øvelseskonceptets generaliseringspotentiale er en opsamlende pointe, at øvelserne skal være så korte og præcise som muligt: 'hvad er instruksenen', der skal gives. Herefter er det bostedet, der skal til passe teksten til konteksten og praktikken og give liv og mening til instruksenen.

REFERENCER

Beredskabsstyrelsen. National øvelsesvejledning. Hentet 2. november 2021.
https://www.brs.dk/globalassets/brs---beredskabsstyrelsen/dokumenter/krisestyring-og-beredskabsplanlagning/2020/-national_oevelsesvejledning-.pdf

Beredskabsstyrelsen. Guide til evaluering af forebyggelsesindsatser. Hentet 19. april 2022: https://www.brs.dk/globalassets/brs---beredskabsstyrelsen/dokumenter/krisestyring-og-beredskabsplanlagning/2020/-guide_til_evaluering_af_forebyggelsesindsatser-.pdf

Dahler–Larsen, P. Evaluering af projekter- og andre ting, som ikke er ting. Syddansk Universitetsforlag, 2018.

Flyvbjerg, B. Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), 219-245. 2006.

Frederiksen M.F and Dederics A.S. Evacuation exercises in buildings for day care for persons with disabilities. Book of abstracts. Nordic Fire and Safety Days, 2018,

Jensen, J. B. Hvordan kan evalueringer skabe grundlag for læring? I: Boolsen, M. W og Weissert, N. (red.). *Evaluering I udvikling. Bevægelser i teori, metoder og praksis.* Hans Reitzels forlag, København 2020.

Kuligowski, E., Peacock R., Weiss, E. and Hoskins B. Stari evacuation of older adults and people with mobility impairments. *Fire Safety Journal*, 2013. Predicting Human Behavior During Fires. *Fire Technology*, 49, 101- 120.

Odense Kommune. Orientering om læringspunkter efter branden på bostedet, Rydsåvej i Odense den 5. januar 2015 Hentet 19. april 2022:
http://www.brandbevaegelsen.dk/CustomerData/Files/Folders/4-filer/15_d%C3%B8dsbranden-i-odense.pdf

Trykfondens. Projekt brandsikkert botilbud.